

## ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ: МОДУС ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

*Бібік Надія,  
докт. пед. наук, професор,  
Інститут педагогіки НАПН України,  
м. Київ, Україна*

Утвердження інноваційних тенденцій в освіті пов'язане з нормативним забезпеченням її якості, що безпосередньо залежить від навчально-методичного забезпечення, якою мірою воно задовольняє сучасні уявлення про необхідний рівень освіченості особистості на кожному віковому мікроетапі. Стратегічно новим спрямуванням у цьому процесі є інтегроване навчання.

Інтегрування є якісно відмінним від узвичаєного способом структурування, презентації та засвоєння програмового змісту, що уможливорює системний виклад знань у нових органічних взаємозв'язках.

У вітчизняній практиці початкового навчання апробувались упродовж останніх двох десятиріч такі основні види інтеграції:

1) Повна інтеграція (це інтегрування «об'єднання», «структурування») змісту різних навчальних предметів (Н. Бібік, М. Вашуленко, Л. Кочина, В. Тищенко, Р. Арцишевський та ін.);

2) Тематична інтеграція (інтегрування «відбір», «об'єднання», «подання») навчального матеріалу з різних предметів з метою вивчення важливих наскрізних тем (В. Ільченко, К. Гуз та ін.);

3) Інтеграція видів навчальної діяльності учнів (інтегрування «включення», «об'єднання») несхожих між собою способів діяльності, що підпорядковані одній темі (Н. Присяжнюк, О. Савченко та ін.).

Аналіз практики інтегрованого навчання в Німеччині, Болгарії, Швеції, Австрії, Фінляндії, Польщі та ін., який здійснено науковцями відділу порівняльної педагогіки Інституту (керівник О. Локшина), дозволив зробити висновки, що у переважній більшості практик реалізації інтегрованого підходу в початковій школі, які виявили свою продуктивність, є паралельне здійснення 12 предметного та інтегрованого навчання. Це зумовлено тим, що навчальна діяльність у молодших школярів уперше стає об'єктом спеціального формування, тому оволодіння базовими знаннями, вміннями і навичками (читання, письмо, обчислення), які у національних освітніх системах світу визнаються складниками функціональної грамотності. Набуває пріоритетного значення й становить необхідну базу для опанування змістом освітніх галузей.

Іншим важливим аспектом навчання є оволодіння молодшими школярами загально навчальними вміннями і навичками, соціальними вміннями та критичного мислення, від чого залежить якість будь-якої навчальної роботи та стиль пізнання.

Теоретичні напрацювання дали змогу науковцям долучитися до розроблення навчально-методичного забезпечення для Нової української школи.

У процесі апробації інтегрованого навчання в різних умовах і за різними варіантами змісту було з'ясовано **можливості і проблеми** реалізації

відповідного навчально-методичного забезпечення. А саме: системний виклад змісту в нових взаємозв'язках компонентів; аналіз складників цілого; взаємовідповідність мети і результату в координатах компетентнісного підходу; пошук-дослідження зв'язків, залежностей, причин і наслідків, явищ; ризики втрати вимог до функціональної грамотності як результату початкової освіти; інформаційна надлишковість змісту навчання за рахунок залучення інформації з різних галузей; випадкове зрощення одиниць змісту без врахування програмових вимог; мозаїчний перелічувальний спосіб реалізації міжпредметних зв'язків.

Із урахуванням встановлених експериментальним шляхом методичних висновків було розроблено **пропозиції** щодо реалізації інтегрованого навчання в умовах впровадження Концепції Нової української школи.

Інтегрований підхід у початковій школі має реалізовуватись варіативно:

1) шляхом паралельного здійснення предметного та інтегрованого навчання;

2) засобами інтеграції у межах освітніх галузей, де підставою для цього може і бути єдність провідних видів діяльності;

3) через створення інтегрованих курсів за пріоритетності різних видів діяльності, які визначаються змістом галузей, з орієнтацією на досягнення чітких результатів, окреслених Стандартом і навчальною програмою;

4) за умов упорядкування організаційних форм інтегрованого навчання – навчальних проектів і досліджень, інтегрованих днів, тощо – які дозволять цілісно використати можливості урочної і позаурочної діяльності;

5) у процесі інтегрованого навчання мають переважати діяльнісні, творчо-пошукові методи і форми роботи.

**Ключові слова:** інтегроване навчання, початкові класи.

### Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Соціалізація молодших школярів у взаємозв'язку урочної та позаурочної діяльності: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.

2. Засекіна Т. М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2020. 400 с.

3. Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кременя. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

4. Онопрієнко О.В. Інструментарій оцінювання результатів компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с.

5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Грамота, 2013. 504 с.